

„БЪЛГАРСКИЯТ ЕЗИК“ ОТ ИВАН ВАЗОВ

Одата „Българският език“ е оформена като обръщение, защото предпочетената от Вазов структура дава добра възможност да се споделят съкровени мисли и чувства. Обръщението не е насочено към близък човек, народа или родината, а към езика, защото той се схваща като жив. От друга страна, всеки език е основно средство за изразяване на националната душевност и култура, така че диалогът не е само с езика, а и с народа- носител на този език. Подобно е и обръщението в стихотворението на Вазов „Родна реч“, което също утвърждава като ценности красотата и силата на българския език.

Възхвалата и полемиката се сблъскват в одата „Българският език“, защото лирическият герой изразява своето отношение, от една страна, към родния език, а от друга- към хулителите му. Иван Вазов показва красотата на българското слово и изобличава безумните му клеветници, според които то е език „за груб брътвеж“. Така поетът слива лирическото стихотворение с полемиката. Тъй като основните чувства са възхитата и възторгът от красотата и силата на езика, то естествено жанрът на творбата е ода- т.е. възхвала. Тези чувства на поета контрастират с презрението към хулителите, които отказват на българския народ правото да развива духовната си култура на роден език. Утвърждаването на езика чрез възхвалата се противопоставя на отричането му чрез хулите. В текста важно място заема както защитата на родното слова, така и опровергаването на укорите, отправени към него.

Формата и съдържанието на творбата са подчинени на обща идея- българският език е „свещен“ и „прекрасен“, достоен за възхвала, както и всичко родно. Лирическият герой възторжено разкрива качествата на българския език - „хубост“, „мощ“, „сила“, „размах“, „изразитост жива“, „от руйни тонове какъв разкош“, - които биха възхитили всеки истински ценител и познавач. Затова ненавистта и презрението, успоредно с възхитата, градираат, както и тя самата, за да подчертаят контраста в отношението на поета към езика и към неговите хулители.

Тезата на клеветниците за предназначението на езика „не за песен“, а за „груб брътвеж“ отрича правото на българския народ да създава своя култура на роден език, което говори за високомерно подценяване на българите, а това за Вазов е въпрос не само на чест, но и на живот и смърт.

В последните строфи на одата лирическият герой дава тържествено обещание-обет - с литературното си творчество да създава от срама - гордост, от калта - блясък, от хулите - истина именно като използва богатството на българския език. За Вазов проблемът за българския език, както и за всичко българско, е и личен въпрос. Чрез обета поетът, гражданинът, патриотът и честният човек се сливат в единния образ на добър българин, който по всякакъв начин защитава България, българския народ, българския дух и българския език като достойни за съществуване.